

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

TRẦN PHÚ CƯỜNG

**NGHIÊN CỨU MÔI TRƯỜNG QUAN ĐA HÌNH
DI TRUYỀN CỦA GENE *POU1F1* ĐẾN TÍNH TRẠNG
SINH TRƯỞNG CỦA DÊ NẴN ĐỊNH HÓA
BẰNG PHƯƠNG PHÁP PCR- RFLP**

LUẬN VĂN THẠC SĨ CÔNG NGHỆ SINH HỌC

Thái Nguyên - 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

TRẦN PHÚ CƯỜNG

**NGHIÊN CỨU MÔI TRƯỜNG QUAN ĐA HÌNH
DI TRUYỀN CỦA GENE *POU1F1* ĐẾN TÍNH TRẠNG
SINH TRƯỞNG CỦA DÊ NẴN ĐỊNH HÓA
BẰNG PHƯƠNG PHÁP PCR- RFLP**

Ngành: Công nghệ sinh học

Mã số: 8420201

LUẬN VĂN THẠC SĨ CÔNG NGHỆ SINH HỌC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Phạm Bằng Phương

Thái Nguyên – 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu có nguồn gốc rõ ràng và tuân thủ đúng quy tắc. Kết quả trình bày trong luận văn được thu thập trong quá trình nghiên cứu là trung thực, chưa từng được ai công bố trước đây.

Thái Nguyên, tháng   năm 2019

Tác giả

Trần Phú Cường

LỜI CẢM ƠN

Luận văn này được thực hiện tại bộ môn Sinh Học Phân Tử, Viện khoa học Sự sống, Trường Đại học Nông lâm- Đại học Thái Nguyên. Để hoàn thành được luận văn này em đã nhận được sự động viên, giúp đỡ tận tình của rất nhiều cá nhân và tập thể.

Lời đầu tiên, em xin gửi lời cảm ơn chân thành tới TS. Phạm Bằng Phương người đã trực tiếp hướng dẫn em rất tận tình trong quá trình thực hiện đề tài, giúp em hoàn thành tốt luận văn này.

Em xin cảm ơn các thầy cô giáo Khoa Công nghệ sinh học- Công nghệ thực phẩm, các cán bộ trong Trường ĐH Nông Lâm- ĐH Thái Nguyên đã giúp đỡ, tạo điều kiện cho em trong quá trình học tập.

Cuối cùng em xin cảm ơn đến gia đình, bạn bè và những người thân đã giúp đỡ động viên và tạo điều kiện cho em trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài này.

Xin chân thành cảm ơn!

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CỤM TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề	1
2. Mục tiêu	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài.....	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Tổng quan về đối tượng nghiên cứu	3
1.1.1. Nguồn gốc của dê	3
1.1.2. Vị trí phân loại của dê	4
1.1.3. Một số đặc điểm sinh học của dê	5
1.1.4. Giới thiệu về dê Nản.....	6
1.2. Tình hình chăn nuôi dê trên thế giới và ở Việt nam	8
1.2.1. Tình hình chăn nuôi dê trên thế giới	8
1.2.2. Tình hình chăn nuôi dê ở Việt Nam	9
1.2.3. Phương hướng phát triển chăn nuôi dê ở Việt Nam.....	10
1.3. Cơ sở khoa học của đề tài	11
1.3.1. Khái niệm đa hình gen.....	11
1.3.2. Gene POU1F1	12
1.3.3. Đa hình gen và mối tương quan với các tính trạng sinh trưởng của dê .	15
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.	16
2.1. Đối tượng, địa điểm và thời gian nghiên cứu	16
2.2. Dụng cụ, thiết bị và hóa chất nghiên cứu	16
2.2.1. Dụng cụ nghiên cứu.....	16
2.2.2. Thiết bị và hóa chất nghiên cứu	16

2.3. Nội dung nghiên cứu.....	17
2.3.1. Nội dung 1	17
2.3.2. Nội dung 2	17
2.3.3. Nội dung 3	17
2.3.4. Nội dung 4	18
2.4. Phương pháp nghiên cứu	18
2.4.1. Nội dung 1	18
2.4.2. Nội dung 2	18
2.4.3. Nội dung 3	21
2.4.4. Nội dung 4	22
2.5. Các phương pháp xử lý số liệu	22
Chương 3: KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN	23
3.1. Kết quả nghiên cứu đặc điểm hình thái của dê địa phương Định Hóa	23
3.2. Kết quả phân tích đa hình chiều dài đoạn gene <i>POUIF1</i>	24
3.2.1. Kết quả tách chiết ADN tổng số của một số mẫu dê địa phương Định Hóa.....	24
3.2.2. Kết quả PCR khuếch đại gene <i>POUIF1</i> bằng cặp mồi đặc hiệu.....	26
3.2.3. Kết quả Cắt đoạn gene <i>POUIF1</i> bằng enzyme <i>DdeI</i>	27
3.3. Kết quả Phân tích mối tương quan đa hình di truyền gen <i>POUIF1</i> liên quan đến tính trạng sinh trưởng của dê	31
3.4. Kết quả giải trình tự và xác định sự sai khác di truyền giữa dê Nản Định Hóa và một số giống dê khác.	34
3.4.1. Kết quả giải trình tự gene <i>POUIF1</i>	34
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	37
1. Kết luận.....	39
2. Kiến nghị.....	39
TÀI LIỆU THAM KHẢO	40

DANH MỤC CỤM TỪ VIẾT TẮT

Từ - Thuật ngữ viết tắt	Nghĩa của từ - thuật ngữ
DNA:	Deoxyribonucleic acid
RNA:	Ribonucleic acid
PCR:	Polymerase chain Reaction
RFLP:	Reaction Fragment Length Polymorphism DNA
bp:	Base paire
Kb:	Kilo base
<i>Taq:</i>	<i>Thermus aquaticus</i>
Rpm:	Revolutions Per Minute
dNTP:	Deoxyribonucleotide Triphosphate

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Số lượng Dê trên thế giới và các nước trên khu vực	8
Bảng 2.1: Danh mục các thiết bị	16
Bảng 2.2: Danh mục hóa chất	17
Bảng 2.3: Trình tự các cặp mồi sử dụng trong phản ứng PCR	20
Bảng 2.4: Thành phần của một phản ứng PCR	20
Bảng 2.5: Thành phần phản ứng cắt gene <i>POU1F1</i> bằng enzyme <i>DdeI</i>	21
Bảng 2.6: Vị trí cắt của enzyme giới hạn	21
Bảng 2.7: Tỷ lệ kiểu gene <i>POU1F1</i> ở dê Nản	21
Bảng 3.1. Kích thước một số chiều đo của dê địa Định Hóa	23
Bảng 3.2: Tỷ lệ kiểu gene <i>POU1F1</i> ở dê Nản	29
Bảng 3.3: Sự khác nhau về tần số allele gene <i>POU1F1</i> giữa các giống dê	30
Bảng 3.4: Ảnh hưởng của đa hình gen <i>POU1F1</i> đến sinh trưởng của dê địa phương Định Hóa	31
Bảng 3.5: Ảnh hưởng của đa hình gen <i>POU1F1</i> đến sinh trưởng của dê đực và dê cái địa phương Định Hóa	32

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ

Hình 1.1: Một số hình ảnh Dê.....	3
Hình 1.2: Tập tính ăn uống của Dê	5
Hình 1.3: Dê Nản ở xã Bộc Nhiêu huyện Định Hóa.....	7
Hình 1.4: sơ đồ mô phỏng các allele của gene POU1F1	13
Hình 1.5: Sơ đồ mô phỏng các kiểu gene của gene POU1F1	14
Hình 1.6: Đoạn gene POU1F1 và vị trí cắt của enzyme DdeI.....	14
Hình 2.1: Chu kì nhiệt độ của phản ứng PCR khuếch đại đoạn gene POU1F1.....	20
Hình 3.1: Kết quả tách chiết DNA tổng số 10 mẫu dê Nản.....	24
Hình 3.2: Kết quả tách chiết DNA tổng số 15 mẫu dê Nản.....	25
Hình 3.3: Kết quả tách chiết DNA tổng số 5 mẫu dê Nản.....	25
Hình 3.3: Sản phẩm PCR khuếch đại từ cặp mồi POU1F1	26
Hình 3.4: Sản phẩm PCR khuếch đại từ cặp mồi POU1F1	26
Hình 3.5: Sản phẩm PCR khuếch đại từ cặp mồi POU1F1	27
Hình 3.6: Kết quả phân tích đa hình đoạn gene POU1F1 bằng enzyme DdeI	27
Hình 3.7: Kết quả phân tích đa hình đoạn gene POU1F1 bằng enzyme DdeI	28
Hình 3.8: Kết quả phân tích đa hình đoạn gene POU1F1 bằng enzyme DdeI	28
Biểu đồ 1: Biểu đồ tỷ lệ phần trăm các kiểu gene POU1F1	29
Biểu đồ 2: Biểu đồ tần số allele của gene POU1F1	30
Biểu đồ 3: Biểu đồ kết quả so sánh tần số allele gene POU1F1 giữa dê Nản và 2 loài dê Trung Quốc	31
Biểu đồ 4: Biểu đồ khối lượng dê đực số 2, dê cái số 3 kiểu Gene D_1D_1 qua các giai đoạn tuổi (ss, 1, 3, 6, 12 tháng tuổi)	33
Biểu đồ 5: Biểu đồ khối lượng nhóm dê đực số 1, dê cái số 12 kiểu Gene D_1D_2 qua các giai đoạn tuổi (ss, 1, 3, 6, 12)	33

MỞ ĐẦU

1. Đặt vấn đề

Chăn nuôi dê là một ngành có vị trí quan trọng trong ngành chăn nuôi gia súc ở nước ta hiện nay, vì đó là một nguồn cung cấp thực phẩm với tỷ trọng tương đối cao và chất lượng tốt cho con người, là nguồn cung cấp phân bón cho ngành trồng trọt và là nguồn cung cấp các sản phẩm phụ như sữa, da, mỡ, thịt... cho ngành công nghiệp chế biến khác.

Chăn nuôi dê ở Việt Nam đã có từ lâu đời nhưng chủ yếu theo phương thức nhỏ lẻ, không tập trung, quy mô hộ gia đình. Theo số liệu của Tổng Cục thống kê năm 2000: Tổng đàn dê của cả nước là 525.000 con, trong đó chủ yếu là giống dê nuôi lấy thịt, phân bố chủ yếu ở các tỉnh trung du và miền núi phía Bắc. Một trong số những giống dê địa phương được kể đến là giống dê Nản vùng núi đá huyện Định Hóa, tỉnh Thái Nguyên.

Định Hóa là huyện miền núi phía tây bắc của tỉnh Thái Nguyên với địa hình chiếm phần lớn là đồi núi các dãy núi đá vôi hiểm trở, rất phù hợp với việc chăn thả dê, đặc biệt là với dê Cò. Chính vì thế ở huyện Định Hóa hay nói chính xác hơn là khu vực quanh dãy núi Nản ở đây người dân đã có truyền thống lâu đời về chăn nuôi dê, nên ở đây đã hình thành giống dê Nản mang thương hiệu riêng của khu vực. Về giá trị thương phẩm, chất lượng thịt dê Nản tốt, thơm ngon, tỷ lệ nạc cao, giá trị dinh dưỡng cao, hàm lượng Cholesterol thấp, tốt cho sức khỏe của con người. Tuy nhiên hiện nay số lượng dê Nản thuần chủng hiện đang giảm mạnh xuống mức đáng lo ngại, do vậy cần có những biện pháp để cải thiện nguồn gene sinh trưởng, sinh sản và phát triển loài dê này nhằm mục đích bảo tồn cũng như phát triển quy mô chăn nuôi để đáp ứng nhu cầu tiêu thụ của thị trường.

Trên thế giới hiện đã có rất nhiều nghiên cứu về việc chọn lọc giống vật nuôi bằng chỉ thị phân tử. Trong đó có các nghiên cứu về gene *POUIF1* đã chỉ ra tính tương quan mật thiết giữa các gene này với mức độ sinh trưởng và phát triển của loài dê cũng như các loài động vật có vú khác.